

AMMATTIPÄTEVYYDEN TUNNUSTAMISESTA ANNETUN DIREKTIIVIN 2005/36/EY¹ KOORDINOIJARYHMÄN HYVÄKSYMÄT KÄYTÄNNESÄÄNNÖT

DIREKTIIVIN 2005/36/EY SOVELTAMISALAAN KUULUVAT KANSALLISET HALLINNOLLISET KÄYTÄNTEET

Vastuuvapauslauseke: Nämä säännöt eivät ole oikeudellisesti sitovia. Ne perustuvat kuitenkin direktiiviin 2005/36/EY ja EY:n perustamissopimukseen sellaisina kuin niitä on tulkittu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Näin ollen valitukset siitä, että toimivaltaiset viranomaiset eivät ole noudattaneet näitä sääntöjä, tutkitaan kyseisten oikeusperustojen valossa.

¹ Euroopan unionin virallinen lehti – L 255, 30.9.2005.

I. TIEDOTTAMINEN

	1. Tiedot, jotka kotijäsenvaltion yhteystoimisto antaa maastamuuttajalle
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	<u>Muuttajalle annetaan kohdassa B lueteltujen tietojen ja/tai asiakirjojen lisäksi seuraavat tiedot ja/tai asiakirjat:</u> (a) osoite (sähköpostiosoite, verkkosivusto jne.), josta saa vastaanottavan jäsenvaltion sekä muiden jäsenvaltioiden laatiman direktiiviä koskevan maakohtaisen oppaan²; pyynnöstä toimitettava paperikopio; (b) EURES-verkkosivuston osoite³ sekä tiedot EURES-neuvojat, joilta saa lisätietoja vastaanottavassa jäsenvaltiossa (esimerkiksi työllisyystilanteesta ja sosiaaliturvasta); (c) [asianomaisen keskitetyn asiointipisteen yhteystiedot, jossa menettelyt voi saattaa päätökseen, kun palveludirektiivi pannaan täytäntöön]⁴; (d) pyynnöstä muuttajalle kerrotaan, onko ammatti, jota hän haluaa harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, säännelty kyseisessä jäsenvaltiossa; direktiivin III osaston I luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien osalta muuttajalle kerrotaan taso, johon vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämä pätevyys on luokiteltu direktiivin 11 artiklan mukaisesti; (e) pyynnöstä muuttajalle, joka haluaa tarjota palvelua toisessa jäsenvaltiossa, kerrotaan, onko asiasta annettava ilmoitus, ja hänelle annetaan luettelo ammateista, joiden kohdalla pätevyyttä valvotaan, tai osoite, josta kyseisen luettelon voi saada; (f) tarvittaessa tieto siitä, miten voi saada luettelon kotijäsenvaltion auktorisoiduista kääntäjistä, jos tällainen luettelo on olemassa (ks. kohta 6).
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	<u>Muuttajalle annetaan seuraavat tiedot ja/tai asiakirjat:</u> (a) vastaanottavan jäsenvaltion yhteystoimiston nimi, osoite, puhelin- ja faksinumero, sähköpostiosoite ja verkkosivuston osoite, jos sellainen on; (b) Euroopan komission sisämarkkinoiden ja palvelujen pääosaston verkkosivuston osoite⁵ ja maininta siitä, että kyseisellä verkkosivustolla on saatavilla seuraavat asiakirjat: direktiivi 2005/36/EY, käyttäjän opas, käytännesäännöt, säänneltyjä ammatteja koskeva tietokanta⁶; pyynnöstä annetaan saataville

² Oppaat ovat saatavilla Italiasta ja Ruotsista.

³ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=fi>

⁴ Otetaan käyttöön, kun jäsenvaltioon on perustettu keskitetty asiointipiste.

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?lang=en

	direktiivin, käyttäjän oppaan ja käytännesääntöjen paperikopio; pyynnöstä annetaan paperikopiona soveltuva ote säänneltyjä ammatteja koskevasta tietokannasta; (c) tieto siitä, mille tasolle muuttajan pätevyys on luokiteltu direktiivin 11 artiklan mukaisesti; (d) niiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten nimi, osoite, puhelin- ja faksinumero, sähköpostiosoite ja verkkosivuston osoite, jotka antavat direktiivissä säädetyt todistukset, ja erityisesti niiden pätevyysien osalta, joita III osaston III luvun mukainen automaattinen tunnustaminen koskee ja jotka täyttävät koulutuksen vähimmäisvaatimukset, niin sanotun ”vaatimustenmukaisuustodistuksen” (liitteessä VII oleva 2 kohta); todistus siitä, että koulutus on säännelty; todistus ammattikokemuksesta III osaston II luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien kohdalla; todistus ammattikokemuksesta (3 artiklan 3 kohta ja liitteessä VII olevan 1 kohdan c alakohta); mahdolliset asiakirjat, jotka todistavat hyvästä maineesta tai nuhteettomuudesta tai siitä, että asianomainen henkilö ei ole tehnyt konkurssia eikä häntä ole määräaikaaisesti tai pysyvästi kielletty harjoittamasta kyseistä ammattia vakavan ammatillisen väärinkäytöksen tai rikoksen vuoksi (liitteessä VII olevan 1 kohdan d alakohta), ja todistus siitä, ettei henkilön ole tuomioistuimen päätöksellä todettu syyllistyneen rikokseen (7 artiklan e alakohta); jos joidenkin asiakirjojen on oltava oikeaksi todistettuja (ks. käytännesääntöjen kohta 5), muuttajalle on ilmoitettava, missä hän voi todistuttaa mainittujen asiakirjojen oikeellisuuden (muodollisuudet ja todistava viranomainen); (e) kotijäsenvaltion yhteystoimisto antaa pyynnöstä muuttajalle lisätietoja ja apua, jos tunnustamismenettelyn aikana ilmenee ongelmia (ks. käytännesääntöjen kohdat 9, 10, 11, 12 ja 14); se ilmoittaa muuttajalle myös, että hän voi ottaa yhteyttä vastaanottavan jäsenvaltion yhteystoimistoon, jos tunnustamismenettelyn aikana ilmenee ongelmia, ja että siinä tapauksessa hänelle annetaan lisätietoja ja apua (ks. käytännesääntöjen kohdat 9, 10, 11, 12 ja 14).
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) <u>Muuttajalle annetaan vähemmän tietoja kuin kohdassa B luetellaan.</u>
	2. Tiedot, jotka vastaanottavan jäsenvaltion yhteystoimisto antaa maahanmuuttajalle
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	<u>Muuttajalle annetaan kohdassa B lueteltujen tietojen ja/tai asiakirjojen lisäksi seuraavat tiedot ja/tai asiakirjat:</u> (a) osoite (sähköpostiosoite, verkkosivusto jne.), josta saa kyseisen jäsenvaltion laatiman direktiiviä koskevan maakohtaisen oppaan; pyynnöstä toimitettava paperikopio; (b) EURES-verkkosivuston osoite⁷ sekä tiedot paikallisista EURES-neuvojista, joilta saa lisätietoja (esimerkiksi työllisyystilanteesta ja sosiaaliturvasta).
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	<u>Muuttajalle annetaan seuraavat tiedot ja/tai asiakirjat:</u> (a) vastaanottavan jäsenvaltion yhteystoimisto ilmoittaa muuttajalle toimivaltaisen viranomaisen [tai asianomaisen keskitetyn asiointipisteen, kun palveludirektiivi pannaan täytäntöön]⁸, jolle hakemus lähetetään; (b) pyynnöstä muuttajalle kerrotaan, onko ammatti, jota hän haluaa harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, säännelty kyseisessä jäsenvaltiossa; direktiivin III osaston I luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien osalta muuttajalle kerrotaan taso, johon vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämä pätevyys on luokiteltu

⁷ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=fi>

⁸ Ks. alaviite 4.

	direktiivin 11 artiklan mukaisesti; (c) jos kotijäsenvaltion yhteystoimisto ei vielä ole ilmoittanut tätä tietoa, koska muuttaja ei ole ottanut yhteyttä kyseiseen yhteystoimistoon, Euroopan komission sisämarkkinoiden ja palvelujen pääosaston verkkosivuston osoite ja maininta siitä, että kyseisellä verkkosivustolla on saatavilla seuraavat asiakirjat: direktiivi 2005/36/EY, käyttäjän opas, käytännesäännöt, säänneltyjä ammatteja koskeva tietokanta; pyynnöstä annetaan saataville direktiivin, käyttäjän oppaan ja käytännesääntöjen paperikopio; pyynnöstä annetaan paperikopiona soveltuva ote säänneltyjä ammatteja koskevasta tietokannasta; (d) pyynnöstä kotijäsenvaltion yhteystoimiston nimi, osoite, puhelin- ja faksinumero, sähköpostiosoite ja verkkosivuston osoite, jos sellainen on (jotta muuttajat voivat esimerkiksi saada tietää, mistä he voivat saada todistuksia kotijäsenvaltiossaan (ks. kohta 1.B.(d))); (e) muuttajan pyynnöstä sen verkkosivuston osoite, jolta löytyy asianomainen laki, jolla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä sen ammatin osalta, jota muuttaja haluaa harjoittaa, tai lain toimittaminen sähköisesti; pyynnöstä toimitettava paperikopio; (f) tietoja ammatinharjoittamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (esimerkiksi mahdollisesta ammatillisen elimen rekisteriin merkitsemisestä, ammattiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, ammatillisesta jatkokoulutuksesta, henkilöstösäännöistä, sosiaalilainsäädännöstä, eettisistä säännöistä jne.) sekä tarvittaessa ammatti- ja ammattialan järjestöistä; nämä tiedot voidaan antaa esimerkiksi ilmoittamalla näitä kysymyksiä erityisesti käsittelevien verkkosivustojen osoitteet tai sähköisesti; (g) muuttajalle, joka haluaa tarjota palvelua, on kerrottava, onko asiasta annettava ilmoitus ja onko harjoitettava ammatti sellainen, jonka kohdalla pätevyyttä valvotaan; (h) kun hakijan tilanne ei kuulu direktiivin 2005/36/EY soveltamisalaan (esimerkiksi hakemus tutkintotodistuksen akateemiseksi tunnustamiseksi), hänelle on toimitettava riittävät tiedot, jotta hän voi osoittaa hakemuksensa kyseisestä asiasta vastaavalle yksikölle; (i) muuttajalle ilmoitetaan, että hän voi ottaa yhteyttä vastaanottavan jäsenvaltion yhteystoimistoon, jos tunnustamismenettelyn aikana ilmenee ongelmia, ja että siinä tapauksessa hänelle annetaan lisätietoja ja apua.
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Muuttajalle annetaan vähemmän tietoja kuin kohdassa B luetellaan.

II. ASIAKIRJAT

	3. Asiakirjat, jotka muuttajaa voidaan kehottaa toimittamaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sijoittautumista varten
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Kun on kyse direktiivin 12 artiklan soveltamisesta, kotijäsenvaltion toimivaltainen viranomainen toimittaa vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle tiedot, joiden avulla se voi selvittää asiaankuuluvan vastaavantasaisen pätevyyden aseman, mieluiten näiden käytännesääntöjen liitteessä A olevan asiakirjan muodossa. (b) [III osaston I luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien kohdalla – jos muuttaja ei kykene toimittamaan tarvittavia tietoja – vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen pitäisi saada tietoja muuttajan käymästä koulutuksesta käyttämällä sisämarkkinoiden tiedotusjärjestelmää (IMI)⁹ soveltuvien kysymysten esittämiseen]. (c) [Jos vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on epäilyksiä tai kysymyksiä muuttajan toimittamista kohdassa B luetelluista asiakirjoista, se ottaa asian esiin käyttämällä IMI:ä]¹⁰.
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	Muuttajalta voidaan pyytää: (a) todiste kansalaisuudesta, esimerkiksi kopio henkilökortista tai passista; (b) kopio ammattipätevyydestä tai muodollista pätevyyttä osoittavasta asiakirjasta, joka antaa oikeuden ryhtyä harjoittamaan ammattia, siten kuin direktiivin 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 11 artiklassa määritellään; (c) tietoa direktiivin 12 artiklassa mainitusta pätevyyden luonteesta siten kuin se esitetään vakiolomakkeessa (näiden käytännesääntöjen liitteessä A oleva asiakirja), jos muuttaja on saanut tämän lomakkeen kotijäsenvaltiolta, tai muulla tavoin; (d) vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi kehottaa muuttajaa toimittamaan tietoa ammatillisesta jatkokoulutuksesta, seminaareista ja kaikenmuotoisesta koulutuksesta, johon tämä on osallistunut ammatillisen peruskoulutuksen lisäksi, koska lisäkoulutuksella voidaan tasoittaa olennaisia eroja pätevyyksien välillä ja antaa muuttajalle mahdollisuus välttää korvaava toimenpide; (e) todisteet hakijan ammattikokemuksesta: jos tällainen ammattikokemus on ennakkoedellytys direktiivin 2005/36/EY soveltamiselle (toisin sanoen silloin, kun niin ammatti kuin koulutuskaan ei ole säännelty kotimaassa, mutta ammatti on säännelty vastaanottavassa maassa) ja jos näiden tietojen toimittaminen on hakijan etujen mukaista, koska se voi vapauttaa hakijan kokonaan tai osittain kelpoisuuskokeen tai sopeutumisajan suorittamisvelvollisuudesta; kaikki todistuskeinot olisi otettava huomioon, joten muuttajan ei tarvitse toimittaa toimivaltaisen viranomaisen antamaa todistusta; vastaanottavan jäsenvaltion on hyväksyttävä esimerkiksi palkkakuitit tai

⁹ Jos IMI on käytössä asianomaisen ammatin kohdalla.

¹⁰ Ks. alaviite 9.

	työnantajien antamat todistukset; on kuitenkin olennaista, että kaikissa todisteissa yksilöidään selvästi muuttajan harjoittama ammattitoiminta; seuraavissa tapauksissa voidaan kuitenkin vaatia kotijäsenvaltion toimivaltaisen elimen antama todistus: - ammattipätevyyden automaattinen tunnustaminen ammattikokemuksen perusteella 16–19 artiklan mukaisesti, ks. direktiivin liitteessä VII olevan 1 kohdan c alakohta; - osoituksena kolmannessa maassa myönnetyn pätevyyttä osoittavan asiakirjan haltijan kolmen vuoden ammattikokemuksesta direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti; - alakohtaisissa ammateissa esimerkiksi automaattisesta tunnustamisesta hyötymiseksi direktiivin 2005/36/EY yleisten tai erityisten saavutettuja oikeuksia koskevien säännösten perusteella, (ks. 23 artiklan 1–5 kohta, 27 artiklan 1 kohta erikoislääkäreistä, 33 ja 33 a artikla sairaanhoitajista, 37 artikla hammaslääkäreistä, 39 artikla eläinlääkäreistä, 43 ja 43 a artikla kättilöistä, 49 artiklan 2 kohta arkkitehteistä), ja kättilöiden ja proviisorien kohdalla pätevyyden automaattisesta tunnustamisesta hyötymiseksi tietyissä olosuhteissa (ks. 41 artikla ja 45 artiklan 3 kohta); (f) asiakirjat, jotka todistavat muuttajan hyvästä maineesta tai nuhteettomuudesta tai siitä, että asianomainen henkilö ei ole tehnyt konkurssia eikä häntä ole määräaikaaisesti tai pysyvästi kielletty harjoittamasta kyseistä ammattia vakavan ammatillisen väärinkäytöksen tai rikoksen vuoksi, tai valahtoinen ilmoitus tai juhlallinen vakuutus (jos vaatimus koskee myös oman maan kansalaisia) direktiivin liitteessä VII olevan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti; (g) todistus terveydestä (jos vaatimus koskee myös oman maan kansalaisia) (direktiivin liitteessä VII olevan 1 kohdan e alakohta), jonka on antanut toimivaltainen viranomainen, joka voi olla yksityislääkäri (yleislääkäri tai erikoislääkäri vaaditun todistuksen mukaan); (h) todiste hakijan vakavaraisuudesta ja todiste vakuutusturvasta (jos vaatimus koskee myös oman maan kansalaisia) (ks. yksityiskohdat direktiivin liitteessä VII olevan 1 kohdan f alakohdassa); (i) niiden pätevyyksien osalta, joita III osaston III luvun mukainen automaattinen tunnustaminen koskee ja jotka täyttävät koulutuksen vähimmäisvaatimukset, niin sanottu vaatimustenmukaisuustodistus liitteessä VII olevan 2 kohdan mukaisesti; (j) niiden pätevyyksien osalta, joita III osaston III luvun mukainen automaattinen tunnustaminen koskee ja jotka täyttävät koulutuksen vähimmäisvaatimukset mutta joiden nimike ei vastaa direktiivin vastaavassa liitteessä lueteltuja nimikkeitä, todistus nimikkeen muutoksesta 23 artiklan 6 kohdan mukaisesti; (k) III osaston I luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien osalta vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi pyytää muuttajaa toimittamaan tietoja tämän käymästä koulutuksesta, jotta tarvittaessa voidaan määrittää mahdolliset olennaiset erot, direktiivin 14 artiklan mukaisesti (ks. liitteessä VII olevan 1 kohdan b alakohta). Tämän tuloksena vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi tarvittaessa pyytää tietoja opintojen kokonaisuudesta, opiskelluista aineista ja niiden määräsuhteista sekä tarvittaessa teoreettisen osan ja käytännöllisen osan tasapainosta; jos hakija ei kykene toimittamaan näitä tietoja, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen olisi otettava yhteyttä kotijäsenvaltion yhteystoimistoon, toimivaltaiseen viranomaiseen tai asiaankuuluvaan elimeen; jos on mahdotonta saada tietoa koulutuksesta, toimivaltaisen viranomaisen päätös perustuu joka tapauksessa saatavilla oleviin tietoihin; (l) jos vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on epäilyksiä tai kysymyksiä muuttajan toimittamista tässä kohdassa luetelluista asiakirjoista, sen on otettava asia esiin kotijäsenvaltion vastaavan viranomaisen kanssa käyttämällä hallinnollista yhteistyötä.
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Muuttajaa ei saa vaatia toimittamaan enemmän tietoja koulutuksesta kuin kohdassa B.(k) mainitaan; tässä on kyse ammattipätevyyden tunnustamisesta eikä akateemisesta tunnustamisesta. Tunnustamista ei voida evätä pelkästään sillä perusteella, että muuttaja ei kykene toimittamaan tietoja koulutuksesta siinä jäsenvaltiossa, jossa hän on hankkinut pätevyytensä, eikä menettelyä voida viivyttää tarpeettomasti tästä syystä. Tällaisessa tapauksessa toimivaltaisen viranomaisen velvollisuutena on etsiä näitä tietoja hallinnollisen yhteistyön avulla (ks. hyväksyttävää käytäntöä koskeva alakohta k). (b) Muuttajaa ei saa vaatia toimittamaan enemmän asiakirjoja (esimerkiksi konsulaatin todistus kansalaisuudesta) ja/tai tietoja kuin kohdassa B ja/tai

	määrämuotoisessa lomakkeessa luetellaan.
	4. Asiakirjat, jotka muuttajaa voidaan kehottaa toimittamaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, kun on kyse väliaikaisten palvelujen tarjonnasta
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) [Jos vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on epäilyksiä tai kysymyksiä muuttajan toimittamista kohdassa B luetelluista asiakirjoista, sen on otettava asia esiin käyttämällä IMI:ä] ¹¹ .
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Päiväty ja allekirjoitettu ilmoitus (direktiivin 7 artiklan 1 kohta), jossa ilmoitetaan aikomus tarjota palvelua vastaanottavan jäsenvaltion alueella ja yksilöidään muuttaja (henkilöllisyys, osoite, ammatti, sijoittautumisjäsenvaltio) ja ilmoitetaan ammatti, jota hän haluaa harjoittaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, sekä mahdollisen vakuutusyhtiön nimi ja sopimusnumero tai muu kollektiivinen ammatillista vastuuta koskeva suoja. (b) Todiste kansalaisuudesta (direktiivin 7 artiklan 2 kohdan a alakohta), esimerkiksi kopio henkilökortista tai passista. (c) Laillisesta sijoittautumisesta todistavat asiakirjat (direktiivin 7 artiklan 2 kohdan b alakohta); ks. näiden käytäntöjen liitteessä B¹² oleva luettelo asiakirjoista, jotka jäsenvaltiot voivat antaa; joka tapauksessa on olennaista, että asiakirjassa yksilöidään selvästi muuttajan harjoittama ammatillinen toiminta. (d) Jos kohdan B.(c) mukaisesti toimitetussa asiakirjassa ei ole todistusta siitä, että muuttajalta ei ollut eväty lupaa harjoittaa kyseistä ammattia laillista sijoittautumista koskevan todistuksen antamisajankohtana (direktiivin 7 artiklan 2 kohdan b alakohta), tätä varten voidaan toimittaa toinen asiakirja (esimerkiksi rikosrekisteriote, ammatillisen elimen antama asiakirja). (e) Kopio todisteesta, joka osoittaa ammattipätevyyden (direktiivin 7 artiklan 2 kohdan c alakohta), eli kuten direktiivin 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määritellään, pätevyyden, josta on osoituksena muodollisesta pätevyydestä annettu asiakirja, pätevyystodistus ja/tai ammattikokemus. (f) Todiste vähintään kahden vuoden ammattikokemuksesta, jos niin ammatti kuin koulutukseen ei ole säännelty (direktiivin 7 artiklan 2 kohdan d alakohta). Kaikenlaiset todisteet olisi hyväksyttävä, joten muuttajan ei tarvitse toimittaa toimivaltaisen viranomaisen antamaa todistusta; vastaanottavan jäsenvaltion on hyväksyttävä esimerkiksi palkkakuitit tai työnantajien antamat todistukset, kunhan niissä ilmoitetaan selvästi harjoitettu ammattitoiminta. Jos kohdan B.(c) mukaisesti toimitetussa asiakirjassa todistetaan myös, että muuttajalla on kahden vuoden ammattikokemus sijoittautumisjäsenvaltiossa, muuta asiakirjaa ei voida vaatia. (g) Kun on kyse turvallisuusalan ammateista, todiste siitä, ettei henkilön ole tuomioistuimen päätöksellä todettu syyllistyneen rikokseen (esimerkiksi rikosrekisteriote). (h) Kun on kyse ammateista, joita automaattinen tunnustaminen ei koske ja joiden kohdalla pätevyyden tarkastaminen olisi perusteltua direktiivin 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi menettelyn nopeuttamiseksi tarvittaessa suositella, että muuttaja toimittaa heti ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen (ks. kohta 8.B.(b) tiedot suoritetusta koulutuksesta. Jos muuttaja ei ole kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta toimittanut näitä tietoja, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on otettava yhteyttä yhteystoimistoon, kotijäsenvaltion

¹¹ Ks. alaviite 9.

¹² Liite B ei ole vielä saatavilla.

	toimivaltaiseen viranomaiseen tai muuhun asiaankuuluvaan elimeen kotijäsenvaltiossa näiden tietojen selvittämiseksi. Jos vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei ole suositellut muuttajille koulutusta koskevien tietojen toimittamista välittömästi ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen, toimivaltaisen viranomaisen on ilmoituksen vastaanottamista seuraavan ensimmäisen kuukauden aikana tarvittaessa selvitettävä tiedot muuttajan suorittamasta koulutuksesta yhteystoimiston, kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tai kotijäsenvaltion muun asiaankuuluvan elimen kautta. Jos toimivaltainen viranomainen ei kaikista yrityksistä huolimatta ole kyennyt selvittämään näitä tietoja kyseisen kuukauden kuluessa, toimivaltainen viranomainen voi pyytää muuttajaa toimittamaan kyseiset tiedot. Muuttajaan on otettava yhteyttä heti, kun toimivaltainen viranomainen on varma, ettei se kykene saamaan tietoa koulutuksesta. Jos mitään tietoa ei ole saatavilla, toimivaltainen viranomainen tekee päätöksen saatavilla olevien asiakirjojen ja muiden tietojen perusteella. Koska tiedot koulutuksesta ovat tarpeen ainoastaan sellaisten olennaisten erojen selvittämiseksi koulutusohjelmien välillä, jotka voivat aiheuttaa haittaa kansanterveydelle tai turvallisuudelle, toimivaltainen viranomainen voi pyytää ainoastaan tietoja, joilla on merkitystä tässä suhteessa ja jotka sisältyvät seuraaviin tietoihin: opintojen kokonaiskesto, opiskellut oppiaineet ja niiden määräsuhteet sekä tarvittaessa teoreettisen osan ja käytännöllisen osan välinen tasapaino. (i) Kun on kyse ammasteista, joita automaattinen tunnustaminen ei koske ja joiden kohdalla pätevyyden tarkastaminen olisi perusteltua direktiivin 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi tarvittaessa suositella, että muuttaja toimittaa heti ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen (ks. kohta 8.B.(b)) tiedot ammattikokemuksesta, ammatillisesta jatkokoulutuksesta, seminaareista ja kaikenmuotoisesta ammatillisen peruskoulutuksen lisäksi suoritetusta koulutuksesta, koska näin voidaan ensinnäkin välttää pätevyyden tarkastaminen hänen kohdallaan ja toiseksi ammattikokemuksella ja lisäkoulutuksella voidaan tasoittaa olennaisia eroja pätevyyksien välillä ja antaa muuttajalle mahdollisuus välttää korvaava toimenpide. (j) Jos vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on epäilyksiä tai kysymyksiä muuttajan toimittamista tässä kohdassa luetelluista asiakirjoista, sen on otettava asia esiin kotijäsenvaltion vastaavan viranomaisen kanssa käyttämällä hallinnollista yhteistyötä.
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Määräajan vaatiminen ilmoituksen jättämiselle. (b) Ainoastaan kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antaman todistuksen hyväksyminen todisteeksi laillisesta sijoittautumisesta. (c) Useampien kuin kohdassa B (h) mainittujen tietojen vaatiminen pätevyyden tarkastamista varten. (d) Kohdassa B (i) mainittujen asiakirjojen toimittamisen vaatiminen ennakkoodellytyksenä pätevyyden tarkastamiselle. (e) Useampien asiakirjojen (esimerkiksi kopio vakuutusopimuksesta tai vakuutusyhtiön todistus ilmoituksen ohessa) ja/tai muiden tietojen vaatiminen kuin kohdassa B ja/tai määrämuotoisessa lomakkeessa luetellaan.
	5. Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen muuttajalta vaatimien asiakirjojen muoto
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) [Tavanomaiset valokopiot: jos on perusteltua epäilyksiä, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tarkastaa kotijäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta pätevyyden ja/tai henkilötietojen oikeellisuuden käyttäen IMI:ä.]¹³.

¹³ Ks. alaviite 9.

	(b) [Jos oikeaksi todistettua kopiota ei voida toimittaa¹⁴, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi tarkastaa kotijäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta pätevyyden, todistuksen ja/tai henkilötietojen oikeellisuuden käyttäen IMI:ä]¹⁵. (c) Hyväksytään, että kaikki asiakirjat toimitetaan sähköisessä muodossa, myös kun on kyse väliaikaisesta palvelujen tarjonnasta (ilmoitus ja liiteasiakirjat) [28.12.2009 asti, ks. alaviite]¹⁶. (d) Hyväksytään sähköinen allekirjoitus.
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Tavanomaiset valokopiot olennaisista asiakirjoista (ammattipätevyys, todistus saavutetuista oikeuksista, todistukset ammattikokemuksesta ja henkilötiedot): jos on perusteltuja epäilyksiä, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi vaatia kotijäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta vahvistuksen pätevyyden, todistuksen ja/tai henkilötietojen oikeellisuudesta. (b) Oikeaksi todistetut valokopiot olennaisista asiakirjoista, jotka on antanut mikä tahansa viranomainen, joka on toimivaltainen suorittamaan todistamisen (ammattipätevyys, todistus saavutetuista oikeuksista, todistukset ammattikokemuksesta ja henkilötiedot); jos oikeaksi todistettua kopiota ei voida toimittaa¹⁷, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi tarkastaa pätevyyden, todistuksen ja/tai henkilötietojen sisällön ja oikeellisuuden käyttäen hallinnollista yhteistyötä. (c) Sijoittautumista varten muuttajalle voidaan tarjota mahdollisuutta hakea tunnustamista asianmukaisesti täytetyllä hakulomakkeella (jonka toimivaltainen viranomainen tarjoaa). (d) Muuttajalle voidaan tarjota mahdollisuutta käyttää vakiomuotoista asiakirjaa sen ilmoituksen tekemiseen, joka voidaan vaatia direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti. (e) Hyväksytään, että muuttaja lähettää direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaisen ilmoituksen käyttäen sähköistä lomaketta. [28.12.2009 alkaen (palveludirektiivin 2006/123/EY täytäntöönpanopäivämäärä) alakohta e korvataan seuraavasti: ”Hyväksytään, että kaikki asiakirjat toimitetaan sähköisessä muodossa, myös kun on kyse väliaikaisesta palvelujen tarjonnasta (ilmoitus ja liiteasiakirjat) palveludirektiivin soveltamisalaan kuuluvien ammattien osalta”].
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ	(a) Muuttajalta ei voida vaatia alkuperäisiä¹⁸ taikka konsulaatin tai kansallisten viranomaisten oikeaksi todistamia asiakirjoja (esimerkiksi Haagin yleissopimuksen suosituksen perusteella) eikä ainoastaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa saatavilla olevalle leimapaperille laadittuja asiakirjoja.

¹⁴ Ks. oikeuskäytäntö asiassa C-298/99, Euroopan yhteisöjen komissio v. Italian tasavalta, tuomio 21. maaliskuuta 2002.

¹⁵ Ks. alaviite 9.

¹⁶ Sähköisten asiakirjojen hyväksymisestä tulee pakollista 28.12.2009 alkaen palveludirektiivin (direktiivi 2006/123/EY) 8 artiklan mukaisesti niiden ammattien osalta, jotka kuuluvat palveludirektiivin soveltamisalaan.

¹⁷ Ks. alaviite 14.

¹⁸ Ks. alaviite 14.

KÄYTÄNTÖ	(b) Oikeutta sijoittautumiseen tai oikeutta palvelujen tarjoamiseen ei voida evätä pelkästään sillä perusteella, että muuttaja ei ole käyttänyt vakimuotoista asiakirjaa. (c) Kieltäytyminen hyväksymästä direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaista ilmoitusta sähköisessä muodossa [28.12.2009 alkaen (palveludirektiivin 2006/123/EY täytäntöönpanopäivämäärä) alakohta c korvataan seuraavasti: ”Kieltäytyminen hyväksymästä, että kaikki asiakirjat toimitetaan sähköisessä muodossa palveludirektiivin soveltamisalaan kuuluvien ammattien osalta”].
	6. Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen vaatimat käännökset
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) [Käännöksiä ei pitäisi vaatia, varsinkaan direktiivin III osaston III luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien osalta, koska pätevyyden nimike ilmoitetaan direktiivin 2005/36/EY liitteessä; jos on epäilyksiä, kysymykset osoitetaan kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle käyttäen IMI:ä] ¹⁹ .
B. HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Käännöksiä voidaan pyytää vain, jos niitä todella²⁰ tarvitaan hakemuksen käsittelemiseksi. (b) Oikeaksi todistettuja tai virallisia käännöksiä voidaan vaatia vain olennaisista asiakirjoista (ammattipätevyys, todistus saavutetuista oikeuksista, henkilötiedot, todistukset ammattikokemuksesta); (on pidettävä mielessä, että muuttajalle aiheutuu sitä enemmän kustannuksia, mitä enemmän oikeaksi todistettuja tai virallisia asiakirjoja vaaditaan)²¹. Todistamattomat käännökset on kuitenkin hyväksyttävä direktiivin III osaston III luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien pätevyyden osalta; jos on epäilyksiä, kysymykset osoitetaan kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle hallinnollisen yhteistyön avulla. (c) Muun muassa henkilökorttien ja passien kaltaisista vakimuotoisista asiakirjoista ei voida vaatia oikeaksi todistettuja käännöksiä. (d) Vastaanottavan jäsenvaltion on hyväksyttävä kotijäsenvaltiosta saadut oikeaksi todistetut tai viralliset käännökset; muuttaja voi kuitenkin vapaasti päättää, mistä jäsenvaltiosta hän haluaa hankkia oikeaksi todistetun tai virallisen käännöksen.
C. EI-HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Vaatimukset käännöksistä, jotka eivät täytä kohdassa B lueteltuja edellytyksiä.
	7. Asiakirjojen kokoaminen: määrääjat ja puuttuvat sijoittautumiseen liittyvät asiakirjat

¹⁹ Ks. alaviite 9.

²⁰ Vrt. esimerkiksi Ruotsin noudattama käytäntö, jonka mukaan tietyille viranomaisille tarkoitetut asiakirjat voidaan toimittaa ruotsiksi, tanskaksi, norjaksi, suomeksi, englanniksi tai ranskaksi.

²¹ Ks. alaviite 14.

A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Direktiivissä säädettyä kolmen tai neljän kuukauden määräaikaa lyhemmät hakemusten käsittelyajat. (b) Hakemusten käsittely sähköisesti [28.12.2009 asti, ks. alaviite]²².
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Toimivaltaiset viranomaiset toimittavat pyynnöstä ennen tunnustamishakemuksen jättämistä muuttajalle kattavan luettelon asiakirjoista, jotka häntä voidaan pyytää toimittamaan hakemuksensa tueksi (kun hakija myöhemmin toimittaa nämä asiakirjat, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen olisi pidettävä asiakirja-aineistoa täydellisenä, ellei lisäasiakirjojen pyytäminen ole asianmukaisesti perusteltua). Jos joistain asiakirjoista vaaditaan oikeaksi todistetut käännökset (katso käytäntöjen kohta 6), muuttajalle on kerrottava, mistä ne voi saada. (b) Direktiivin 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava hakemuksen vastaanottamisesta kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta ja ilmoitettava hakijalle mahdollisista puuttuvista asiakirjoista mainiten erityisesti, mitä puuttuu (esimerkiksi kopio pätevyyden osoittavasta asiakirjasta, tiedot opintojen kokonaiskestosta, opiskeluista aineista ja niiden määräsuhteista sekä tarvittaessa teoreettisen osan ja käytännöllisen osan tasapainosta jne.); tässä vastaanottoilmoituksessa hakijaa on muistutettava siitä, että määräaika alkaa kulua vasta, kun puuttuvat asiakirjat on toimitettu. (c) Kun muuttaja tiedustelee vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta nimenomaisesti, ovatko hänen toimittamansa asiakirjat täydelliset, hänellä on oikeus saada tämä tieto. (d) Direktiivin III osaston I ja II luvun soveltamisalaan kuuluvien ammattien osalta hakijoille on ilmoitettava ennen kolmen kuukauden määräajan päättymistä, että määräaikaa jatketaan kuukaudella, ellei toimivaltainen viranomainen ole selvästi ilmoittanut vastaanottoilmoituksessa, että menettely kestää neljä kuukautta. (e) [28.12.2009 alkaen (palveludirektiivin 2006/123/EY täytäntöönpanopäivämäärä): ”Hakemusten käsittely sähköisesti niiden ammattien osalta, jotka kuuluvat palveludirektiivin soveltamisalaan”].
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Vaatimukset lisäasiakirjoista, jotka eivät sisälly hakijalle vastaanottoilmoituksessa ilmoitettuun alkuperäiseen luetteloon, elleivät vaatimukset ole asianmukaisesti perusteltuja, ja vaatimukset asiakirjoista, jotka muuttaja on jo toimittanut. (b) Direktiivissä vahvistetun määräajan ylittäminen. (c) Ei tiedottamista tai tietoja annetaan vähemmän kuin kohdassa B luetellaan.
	8. Asiakirjojen kokoaminen: palvelujen tarjoamisen tapauksessa pätevyyden tarkastamista varten sallittu aika ja puuttuvat asiakirjat (direktiivin 7 artiklan 4 kohta)
A. PARAS	(a) Direktiivissä säädettyä määräaikaa lyhemmät 7 artiklan 4 kohtaan liittyvien tapausten käsittelyajat.

²² Sähköisten asiakirjojen hyväksymisestä tulee pakollista 28.12.2009 alkaen palveludirektiivin (direktiivi 2006/123/EY) 8 artiklan mukaisesti niiden ammattien osalta, jotka kuuluvat palveludirektiivin soveltamisalaan.

KÄYTÄNTÖ	(b) Asiakirjat lähetetään sähköisesti [28.12.2009 asti, ks. alaviite] ²³ .
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Pätevyyden tarkastaminen on perusteltua ainoastaan silloin, kun on kyse säännellyistä ammateista, joilla on vaikutuksia kansanterveyteen tai turvallisuuteen ja joita automaattinen tunnustaminen ei koske. Tällaisia etukäteistarkastuksia voidaan tehdä ainoastaan tapauksissa, joissa tarkastusten tarkoituksena on välttää palvelun tarjoajan ammatillisen epäpätevyyden vuoksi palvelun vastaanottajan terveydelle tai turvallisuudelle aiheutuva vakava haitta ja joissa ei ylitetä sitä, mikä on tätä tarkoitusta varten tarpeellista. (b) Välittömästi ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen toimivaltainen viranomainen voi, kun on kyse ammateista, joita automaattinen tunnustaminen ei koske, ja jos se on aiheellista, suositella, että muuttaja toimittaa tiedot koulutuksesta, ammattikokemuksesta, ammatillisesta jatkokoulutuksesta ja täydennyskoulutuksesta/seminaareista. Koulutuksen osalta toimivaltainen viranomainen voi myös päättää ottaa yhteyttä yhteystoimistoon, kotijäsenvaltion toimivaltaiseen viranomaiseen tai muuhun asiaankuuluvaan elimeen näiden tietojen selvittämiseksi (ks. kohdat 4.B.(h) ja 4.B.(i)). (c) Päätöksen tekemisen viivästyminen voidaan perustella ainoastaan, jos kohdataan yksi tai useampia seuraavista ongelmista: – 7 artiklan 1 kohdassa luetellut tiedot puuttuvat; – 7 artiklan 2 kohdassa luetelluista asiaankuuluvista asiakirjoista puuttuu yksi tai useampia; – jonkin 7 artiklan 2 kohdassa luetellun asiakirjan oikeellisuudesta tai totuudenmukaisuudesta on epäilyksiä; – tapauksissa, joissa pätevyyden tarkastaminen on perusteltua niiden ammattien kohdalla, joita automaattinen tunnustaminen ei koske, ja toimivaltainen viranomainen ei ole saanut muuttajalta tai yhteystoimiston tai kotijäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tai kotijäsenvaltion muun asiaankuuluvan elimen kautta tietoa muuttajan käymästä koulutuksesta ilmoituksen vastaanottamista seuraavan ensimmäisen kuukauden kuluessa tai tarvitsee lisätietoja tai on vasta saanut nämä tiedot eikä ole vielä ehtinyt tutkimaan niitä (ks. kohta 4.B.(h)). Viivästyksen syyt on ilmoitettava kirjallisesti muuttajalle; erityisesti jos koulutuksesta ei saatu mitään tietoja, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava selvästi tietojen hankkimiseksi toteutetut toimet ja epäonnistumisen syyt. (d) Ongelman ratkaisemiseksi käytettävä aika on pidettävä mahdollisimman lyhyenä, eikä se saisi ylittää yhtä kuukautta. (e) Kahden kuukauden määräaika, jonka kuluessa toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös, alkaa kulua siitä hetkestä, jona kohdattu ongelma on ratkaistu (esimerkiksi kotijäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on vahvistanut asiakirjan oikeellisuuden tai muuttaja on toimittanut tiedot koulutuksesta tai vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on saanut itse tiedot koulutuksesta jne.). Jos kaikista pyrkimyksistä huolimatta vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen oli aivan mahdotonta ratkaista kyseistä ongelmaa kyseisessä yhden kuukauden määräajassa, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös kahden kuukauden kuluessa tämän yhden kuukauden määräajan päättymisestä. (f) Jos ongelmaa ei voida ratkaista nopeasti, päätös olisi tehtävä saatavilla olevien asiakirjojen ja tietojen perusteella. (g) Päätöksen, jolla muuttajalta vaaditaan korvaava toimenpide, on sisällettävä kohdissa 10.B.(c) ja 12.B.(b) mainitut tiedot. (h) [28.12.2009 alkaen (palveludirektiivin 2006/123/EY täytäntöönpanopäivämäärä): ”Asiakirjat lähetetään sähköisesti niiden ammattien osalta, jotka kuuluvat palveludirektiivin soveltamisalaan”].
C.	(a) Vaaditaan asiakirjoja, joita ei ole lueteltu kohdassa 4.B.

²³ Sähköisten asiakirjojen hyväksymisestä tulee pakollista 28.12.2009 alkaen palveludirektiivin (direktiivi 2006/123/EY) 8 artiklan mukaisesti niiden ammattien osalta, jotka kuuluvat palveludirektiivin soveltamisalaan.

EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(b) Viivytetään päätöksen tekemistä tarpeettomasti. (c) Annetaan vähemmän tietoja kuin kohdassa B.(g) ilmoitetaan.
---	--

III. KORVAAVAT TOIMENPITEET

	9. Kelpoisuuskoe vastaanottavaan jäsenvaltioon sijoittautumista varten
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Järjestämistiheys: kysynnän mukaan, useammin kuin kaksi kertaa vuodessa. (b) Valmistautuminen: toimivaltainen viranomainen tai yhteystoimisto antaa pyynnöstä tietoja mahdollisista valmennuskursseista, luetteloita suositeltavista teoksista ja näytteitä koetehtävistä. (c) Jos kokeeseen ilmoittautumisessa ilmenee vaikeuksia, yhteystoimisto ja/tai toimivaltainen viranomainen avustaa muuttajaa.
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Järjestämistiheys: kysynnän mukaan, vähintään kaksi kertaa vuodessa; kausiluonteisen toiminnan²⁴ kohdalla on järjestettävä useita kokeita, ja nämä kokeet on keskitettävä kauden alkupuolelle. (b) Toimivaltaisen viranomaisen on annettava ehdokkaan saataville luettelo kansallisista elimistä, jotka vastaavat kelpoisuuskokeiden järjestämisestä. (c) Jotta muuttaja voisi tehdä valinnan kokeen ja harjoitteluajan välillä, toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava hänelle kokeen sisältöä ja järjestämistä koskevat olennaiset tiedot (kokeen kesto, kirjallinen ja/tai suullinen koe, vaihtoehdot jne.). (d) Kun muuttaja on valinnut kokeen, toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava hänelle ne hallinnolliset muodollisuudet, jotka on täytettävä voidakseen ilmoittautua kelpoisuuskokeeseen; kelpoisuuskoetta varten on voitava toimittaa ilmoittautumislomake. (e) Muuttajilla on oikeus kokeen uusimiseen. Sen määrittelyssä, kuinka monta kertaa hakijoilla on oikeus uusia koe, on otettava huomioon kansalliset käytännöt (syrjimättömyysperiaatetta noudattaen).
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Järjestämistiheys: harvemmin kuin kaksi kertaa vuodessa; kausiluonteisen toiminnan kohdalla vähemmän kuin kohdassa B.(a) mainitaan. (b) Annetaan vähemmän tietoja kuin kohdassa B luetellaan. (c) Vaaditaan korvaava toimenpide ilman, että muuttajalle on annettu mahdollisuutta osoittaa, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyyden ammattikokemuksen ja/tai lisäkoulutuksen ja/tai ammatillisen jatkokoulutuksen ja/tai seminaariin osallistumisen avulla.
	10. Kelpoisuuskoe väliaikaisten palvelujen tarjontaa varten vastaanottavassa jäsenvaltiossa
A. PARAS	(a) Valmistautuminen: toimivaltainen viranomainen tai yhteystoimisto antaa pyynnöstä tietoja mahdollisista valmennuskursseista, luetteloita suositeltavista teoksista ja näytteitä koetehtävistä.

²⁴ Koskee erityisesti hiihdonopettajia, kuten poikkeuksien myöntämistä koskeissa päätöksissä on pyydetty (http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/general-system_otherprof_ski_instructors_en.htm).

KÄYTÄNTÖ	(b) Jos kokeeseen ilmoittautumisessa ilmenee vaikeuksia, yhteystoimisto ja/tai toimivaltainen viranomainen avustaa muuttajaa. (c) Muuttajalla olisi oltava mahdollisuus uusaa koe kuukauden kuluessa epäonnistuneesta suorituksesta.
B. HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Jos muuttaja ei ole toimittanut ilmoituksensa mukana tietoa ammattikokemuksesta, lisäkoulutuksesta ja/tai ammatillisesta jatkokoulutuksesta ja/tai seminaareihin osallistumisesta, hänelle on ensin tarjottava mahdollisuutta osoittaa, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyyden ammattikokemuksen ja/tai ammatillisen jatkokoulutuksen ja/tai lisäkoulutuksen ja/tai seminaarien avulla. (b) Kokeen järjestämistiheys: tarpeen mukaan, koska koe on pidettävä kuukauden kuluessa sen vaatimista koskevan päätöksen tekemisestä. (c) Päätöksessä, jossa muuttajaa vaaditaan todistamaan kokeella, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot, hakijoille on ilmoitettava kokeen päivämäärä, paikka, sisältö ja järjestely (kokeen kesto, kirjallinen ja/tai suullinen koe, vaihtoehdot jne.). Päätöksessä on myös ilmoitettava, että jos kaikkia kokeen järjestelyjä, kokeen tulokset mukaan luettuina, ei ole saatettu päätökseen kuukauden kuluessa, muuttaja voi tarjota asianomaista palvelua. (d) Muuttajilla on oikeus kokeen uusimiseen. Näissä tapauksissa muuttajien ei tarvitse aloittaa uudelleen koko prosessia; uusi koe olisi järjestettävä mahdollisimman pian. Sen määrittelyssä, kuinka monta kertaa ehdokkailla on oikeus uusaa koe, olisi otettava huomioon kansalliset käytännöt (syrjimättömyysperiaatetta noudattaen).
C. EI-HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Vaaditaan korvaava toimenpide ilman, että muuttajalle on annettu mahdollisuutta osoittaa, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyyden ammattikokemuksen ja/tai lisäkoulutuksen ja/tai ammatillisen jatkokoulutuksen ja/tai seminaareihin osallistumisen avulla. (b) Annetaan vähemmän tietoa tai vähemmän oikeuksia kuin kohdassa B mainitaan.
11. Sopeutumisaika vastaanottavaan jäsenvaltioon sijoittautumista varten	
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Toimivaltainen viranomainen tai yhteystoimisto antaa muuttajalle pyynnöstä tietoja onnistuneesti suoritetuista sopeutumisajoista saaduista kokemuksista (esimerkiksi luettelot suositeltavista teoksista). (b) Muuttajan pitäisi mahdollisuuksien mukaan voida vapaasti valita ohjaaja ja paikka sopeutumisaikaansa varten. (c) Jos sopeutumisajan suorittamispaikan löytämisessä ilmenee vaikeuksia, yhteystoimisto ja/tai toimivaltainen viranomainen avustaa muuttajaa.
B. HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Jotta muuttaja voisi tehdä valinnan kokeen ja harjoitteluajan välillä, toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava hänelle sopeutumisajan sisältöä ja järjestämistä koskevat olennaiset tiedot. (b) Kun muuttaja on valinnut sopeutumisajan, toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava hänelle ne hallinnolliset muodollisuudet, jotka on täytettävä voidakseen ilmoittautua sopeutumisajalle. (c) Jos vastaanottavan maan kansalliset rakenteet tarjoavat siihen edellytykset, muuttajalle voidaan maksaa korvausta sopeutumisajalta; muuttajalla ei kuitenkaan ole itsestään selvää oikeutta korvauksiin; hänen on joka tapauksessa saatava tietoa tästä asiasta. (d) Jos kansallisella tasolla on määritelty harjoittelijan asemaa koskevat säännöt, niitä on sovellettava myös muuttajiin yhdenvertaisen kohtelun periaatteen

	perusteella. (e) Vastaanottava jäsenvaltio voi antaa sopeutumisajan järjestämisen valtuutettujen laitosten ja/tai opinto-ohjaajien vastuulle. Sopeutumisajan järjestelyt eivät kuitenkaan saisi olla niin hankalat, että ne muodostavat epäsuoran ja suhteettoman esteen muuttajalle (esimerkiksi liian pitkä etäisyys harjoittelupaikkaan, liian rajoittavat ehdot jne.). Muuttajan saatavilla olisi oltava luettelo siihen ammattiin liittyvien sopeutumisaikojen järjestämisestä vastaavista laitoksista tai henkilöistä, jota hän haluaa harjoittaa.
C. EI-HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Vaaditaan korvaava toimenpide ilman, että muuttajalle on annettu mahdollisuutta osoittaa, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyyden ammattikokemuksen ja/tai lisäkoulutuksen ja/tai ammatillisen jatkokoulutuksen ja/tai seminaareihin osallistumisen avulla. (b) Annetaan vähemmän tietoja kuin kohdassa B luetellaan.
	12. Sopeutumisaika väliaikaisten palvelujen tarjontaa varten vastaanottavassa jäsenvaltiossa
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Toimivaltainen viranomainen tai yhteystoimisto antaa muuttajalle pyynnöstä tietoja onnistuneesti suoritetuista sopeutumisajoista saaduista kokemuksista (esimerkiksi luettelot suositeltavista teoksista).
B. HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Jos muuttaja ei ole toimittanut ilmoituksensa mukana tietoa ammattikokemuksesta ja/tai lisäkoulutuksesta ja/tai ammatillisesta jatkokoulutuksesta ja/tai seminaareihin osallistumisesta, hänelle on ensin tarjottava mahdollisuutta osoittaa, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyyden ammattikokemuksen, ammatillisen jatkokoulutuksen ja/tai lisäkoulutuksen ja/tai seminaarien avulla. (b) Päätöksessä, jossa muuttajaa vaaditaan todistamaan, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot sopeutumisajalla, hakijoille on ilmoitettava harjoitteluajan alkamispäivämäärä, paikka, kesto ja sisältö; hänen on myös saatava tietoa korvauksesta ja asemaa koskevista säännöistä. Sopeutumisaika on saatettava päätökseen ja tulokset ilmoitettava kuukauden kuluessa kyseisestä päätöksestä; tämän johdosta sopeutumisaikaa voidaan ehdottaa ainoastaan, jos sen kesto ei ylitä yhden kuukauden määräaika; päätöksessä on myös ilmoitettava, että jos sopeutumisaikaa ei ole järjestetty kuukauden kuluessa, muuttaja voi tarjota asianomaista palvelua. (c) Sopeutumisaikaa koskevat järjestelyt eivät kuitenkaan saisi olla niin hankalat, että ne muodostavat epäsuoran ja suhteettoman esteen muuttajalle. (d) Jos vastaanottavan maan kansalliset rakenteet tarjoavat siihen edellytykset, muuttajalle voidaan maksaa korvausta sopeutumisajalta; muuttajalla ei kuitenkaan ole itsestään selvää oikeutta korvauksiin; hänen on joka tapauksessa saatava tietoa tästä asiasta. (e) Jos kansallisella tasolla on määritelty harjoittelijan asemaa koskevat säännöt, niitä on sovellettava myös muuttajiin yhdenvertaisen kohtelun periaatteen perusteella.
C. EI-HYVÄKSYTÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Vaaditaan korvaava toimenpide ilman, että muuttajalle on annettu mahdollisuutta osoittaa, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyyden ammattikokemuksen ja/tai lisäkoulutuksen ja/tai ammatillisen jatkokoulutuksen ja/tai seminaareihin osallistumisen avulla. (b) Annetaan vähemmän tietoja kuin kohdassa B luetellaan.

IV. MAKSUT

	13. Maksut, joita muuttajaa voidaan vaatia maksamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun on kyse sijoittautumisesta ja kun on kyse pätevyyden tarkastamisesta 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti (palvelujen tarjonta)
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Ei maksuja.
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	Muuttajaa voidaan vaatia maksamaan hakemuksen käsittelyyn, kelpoisuuskokeeseen tai sopeutumisaikaan liittyviä maksuja, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: (a) vaaditut maksut eivät saa ylittää tarjotun palvelun todellisia kustannuksia; (b) vaadittujen maksujen on vastattava vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisten samankaltaisissa olosuhteissa maksamia maksuja; (c) vaaditut maksut eivät saa olla niin korkeita, että muuttajan on käytännössä mahdotonta käyttää direktiivissä säädettyjä oikeuksia; (d) maksut voivat olla kiinteämääräisiä edellyttäen, että se on perusteltua hakemuksen käsittelyn keskimääräisten kustannusten perusteella.
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Muuttajaa vaaditaan maksamaan maksuja, jotka eivät vastaa kohdassa B lueteltuja edellytyksiä. (b) Muuttajaa vaaditaan maksamaan maksuja, jotka liittyvät 7 artiklan mukaiseen ilmoitukseen (palvelujen tarjoamisen vapaus); tämä ei koske tapauksia, jotka kuuluvat 7 artiklan 4 kohdan soveltamisalaan.

V. PERUSTELTUJA PÄÄTÖKSIÄ JA MUUTOKSENHAKUKEINOJA KOSKEVAT SÄÄNNÖT

	14. Perusteltuja päätöksiä ja muutoksenhakekeinoja koskevat säännöt
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Toimivaltaisen viranomaisen tekemässä päätöksessä mainitaan muuttajan muutoksenhakekeinot sekä täsmennetään noudatettava menettely ja erityisesti muutoksenhauille asetettu määräaika asianomaisessa jäsenvaltiossa. (b) Muuttajalle tiedotetaan tuomioistuinten ulkopuolisista menettelyistä, ja hänelle annetaan erityisesti SOLVIT-verkkosivuston osoite.
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Kaikki päätökset on perusteltava. (b) Toimivaltaisen viranomaisen on annettava muuttajalle oikeudellisia (tai hallinnollisia) muutoksenhakumahdollisuuksia koskevia tietoja, joissa täsmennetään erityisesti noudatettava menettely ja muutoksenhauille asetettu määräaika asianomaisessa jäsenvaltiossa. Lisäksi on annettava tietoja seurauksista, jotka aiheutuvat siitä, että hakemuksen käsittelystä vastaava viranomainen ei käsittele hakemusta säädetyssä määräajassa. (c) Yhteystoimisto antaa muuttajan pyynnöstä SOLVIT-verkosta²⁵ koskevia lisätietoja sekä apua, jos sitä pyydetään.
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Perustelujen puuttuminen tai puutteellisuus. ”Akateemiseen tunnustamiseen” liittyviä perusteluja ei voida hyväksyä. (b) Muuttajalle ei anneta tietoja hänen muutoksenhakuoikeuksistaan.

²⁵ <http://ec.europa.eu/solvit/index.htm>

VI. KOORDINOINTI

	15. Koordinointi
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Säännölliset kokoukset eri ammatteja käsittelevien jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten välillä kokemusten vaihtamiseksi. (b) Yhteystoimistojen verkosto EU:n tasolla.
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Säännöllinen yhteydenpito kansallisella tasolla kansallisten koordinoijien ja toimivaltaisten viranomaisten välillä joko suoraan ja epäsuorasti välikäsiä kautta. (b) Yhteydenpito eri jäsenvaltioiden koordinoijien välillä EU:n tasolla. (c) Säännöllinen yhteydenpito yhteystoimistojen välillä.
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Vähemmän yhteydenpitoa ja koordinointia kuin kohdassa B mainitaan.

VII. KIELITAITO

	16. Kielitaito
A. PARAS KÄYTÄNTÖ	(a) Jos on epäilyksiä pätevyyden tai kielitaidon osoittavan asiakirjan paikkansapitävyydestä, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi vaatia kotijäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta vahvistuksen pätevyyden tai kielitaidon osoittavan asiakirjan paikkansapitävyydestä käyttäen hallinnollista yhteistyötä [ja IMI:a] ²⁶ .
B. HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	Ammattipätevyyden tunnustamisen ehtona ei voi olla kielitaito, ellei se kuulu pätevytyteen (esimerkiksi puheterapeuteilla). Kielivaatimukset eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista ammatin harjoittamisen kannalta vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Sitä voidaan tarkastella ainoastaan yksilöllisesti tapauskohtaisesti; yksi seuraavista asiakirjoista pitäisi katsoa riittäväksi todistukseksi kielitaidosta: (a) kopio vastaanottavan jäsenvaltion kielellä hankitun pätevyyden osoittavasta asiakirjasta; (b) kopio pätevyyden osoittavasta asiakirjasta, jossa todistetaan vastaanottavan jäsenvaltion kielen (kielten) taito (esimerkiksi yliopistotutkinto, kauppakamarin todistus, tunnustettujen kieli-instituuttien kuten Goethe-instituutin myöntämä todistus jne.); (c) todiste aiemmasta ammattikokemuksesta vastaanottavan jäsenvaltion alueella; (d) jos muuttaja ei toimita todistetta alakohtien a–c mukaisesti, voidaan vaatia soveltuva haastattelu tai koe (suullinen ja/tai kirjallinen).
C. EI-HYVÄKSYT- TÄVÄ KÄYTÄNTÖ	(a) Kielitaidon asettaminen pätevyyden tunnustamisen ehdoksi, ellei se kuulu pätevytyteen (esimerkiksi puheterapeuteilla). (b) Ainoastaan tietyn tyyppisten laitosten myöntämien pätevyyttä osoittavien asiakirjojen hyväksyminen ja vaatimus, että muuttajan on toimitettava alkuperäisiä taikka konsulaatin tai kansallisten viranomaisten oikeaksi todistamia asiakirjoja (esimerkiksi Haagin yleissopimuksen suosituksen perusteella) tai ainoastaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa saatavilla olevalle leimapaperille laadittuja asiakirjoja. (c) Kokeen vaatiminen systemaattisesti.

²⁶ Ks. alaviite 9.

Liite A

Tiedot, jotka kotijäsenvaltion on toimitettava ”rinnasteisesta ammattipätevyydestä” direktiivin 2005/36/EY 12 artiklan mukaisesti

1 Kuvaus ammatista ja niistä eri toiminnoista, joiden harjoittamisen aloittamiseen kumpikin pätevyys antaa oikeuden.

--

2 Vahvistus siitä, että kohdassa 4 mainittu pätevyys antaa samat oikeudet säännellyn ammatin harjoittamisen aloittamiseen ja harjoittamiseen kotijäsenvaltiossa kuin kohdassa 5 mainittu pätevyys, ja lyhyt kuvaus kyseisistä oikeuksista.

--

3. Ilmoitus siitä, myönnettiinkö 4 kohdassa mainitulle pätevyydelle samat oikeudet vai onko kyseessä muu tilanne.

--

4. Kuvaus pätevyyden tasosta, koulutuksen kestosta ja muista asiaankuuluvista ominaispiirteistä, joita pidetään vastaavina.

--

5. Kuvaus pätevyydestä, jota toisen pätevyyden katsotaan vastaavan.

--

6. Ilmoitus pätevyydet myöntävistä toimivaltaisista viranomaisista.



LIITE B
DIREKTIIVIN 2005/36/EY 7 ARTIKLAN 2 KOHDAN B ALAKOHDASSA
TARKOITETTujen LAILLISEN SijoITTAUTUMISEN TODISTAVIEN
ASIakIRJOJEN LUOKAT

I Jäljempänä mainituilla asiakirjoilla todistetaan, että pätevä ammattihenkilö, joka haluaa tarjota palveluja vastaanottavassa jäsenvaltiossa, on laillisesti sijoittautunut kotijäsenvaltioon. Niissä on

- **todistettava, että henkilö on laillisesti sijoittautunut kotijäsenvaltioon¹, kun hän tekee ilmoituksen palvelujen tarjoamisesta ensimmäistä kertaa, ja**
- **ilmoitettava, mistä ammatista on kyse.**

Mitään muuta asiakirjaa ei vaadita, jos niissä todistetaan myös, ettei muuttavalta ammattihenkilöltä ole evätty lupaa ammatinsa harjoittamiseen laillista sijoittautumista koskevan todistuksen antohetkellä.

A) AMMATTI ON SÄÄNNELTY SijoITTAUTUMISJÄSENVALTIOSsa

Ainoastaan yksi jäljempänä luetelluista asiakirjoista voidaan vaatia todistukseksi laillisesta sijoittautumisesta. Muuttava ammattihenkilö valitsee tämän asiakirjan itse.

ITSENÄISET AMMATINHARJOITTAJAT

(Seuraavat asiakirjat ovat periaatteessa saatavissa useimmissa tai kaikissa jäsenvaltioissa.)

- Toimivaltaisen viranomaisen antama todistus **tai**
- sellaisen ammatillisen elimen antama todistus, jolle jäsenvaltiot ovat antaneet tehtäväksi säännellä ammatin pääsyn ja ammatin harjoittamisen ehtoja, **tai**
- jäljennös ammatinharjoitusluvasta **tai**
- jäljennös kaupparekisteristä **tai**

(Seuraavat lisäasiakirjat ovat saatavissa mainituissa jäsenvaltioissa.)

– ote toimivaltaisen viranomaisen ylläpitämästä ammattihenkilörekisteristä:

Kypros / Itävalta (psykoterapeutit, terveyspsykologit, kliiniset psykologit, musiikkiterapeutit ja tilintarkastusammatit: ote on tulostettava internetistä) / **Luxemburg**

tai

¹Direktiivin 2005/36/EY 7 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan ammattihenkilö on laillisesti sijoittautunut jäsenvaltioon, kun hänellä on oikeus harjoittaa siellä ammattia, johon hänellä on pätevyys. Tämä tarkoittaa, ettei ammattihenkilöltä, joka aikoo tarjota palveluita toisessa jäsenvaltiossa, ole evätty lupaa ammatinsa harjoittamiseen sijoittautumisjäsenvaltiossa. Se ei kuitenkaan tarkoita, että ammattihenkilön on tosiasiaassa harjoitettava ammattiaan sijoittautumisjäsenvaltiossa sillä hetkellä, kun hän aikoo tarjota palveluita toisessa jäsenvaltiossa. Jos ammatti, johon ammattihenkilöllä on pätevyys sijoittautumisjäsenvaltiossa, ei ole siellä säännelty, ammattihenkilön on oltava harjoittanut ammattiaan vähintään kahden vuoden ajan viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana.

– todiste sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta:

Bulgaria (jäljennös sosiaaliturvarekisteristä tai kansallisen sosiaaliturvalaitoksen antama asiakirja) / **Luxemburg**

tai

– todiste verojen maksamisesta:

Bulgaria / Kreikka / Espanja / Luxemburg

tai

– mainetodistus:

Bulgaria (todistuksen antaa asiasta vastaava aluetuomioistuin tai rekisteröintivirasto)

tai

– todistus ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta:

Bulgaria / Puola (arvioijat, isännöitsijät ja kiinteistönvälittäjät – ammatinharjoitusluvan lisäksi)

tai

– hankintayksiköiden antama todistus:

Bulgaria (itsenäiset ammatinharjoittajat, jotka eivät ole kauppakamarin tai ammattijärjestön jäseniä);

TYÖNTEKIJÄT

(Seuraavat asiakirjat ovat periaatteessa saatavissa useimmissa tai kaikissa jäsenvaltioissa.)

– Toimivaltaisen viranomaisen antama todistus **tai**

– sellaisen ammatillisen elimen antama todistus, jolle jäsenvaltiot ovat antaneet tehtäväksi säännellä ammattiin pääsyn ja ammatin harjoittamisen ehtoja, **tai**

– jäljennös ammatinharjoitusluvasta **tai**

(Seuraavat lisäasiakirjat ovat saatavissa mainituissa jäsenvaltioissa.)

– ote toimivaltaisen viranomaisen ylläpitämästä ammattihenkilörekisteristä:

Kypros / Itävalta (psykoterapeutit, terveystyöntekijät, kliiniset psykologit, musiikkiterapeutit ja tilintarkastusammatit: ote on tulostettava internetistä) / **Luxemburg**

tai

– ote yrityksen henkilöstörekisteristä:

Ranska (hautausseuramatkat)

tai

– todiste sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta:

Bulgaria (jäljennös sosiaaliturvarekisteristä, kansallisen sosiaaliturvalaitoksen antama asiakirja tai jäljennös työllisyysrekisteristä) / **Luxemburg**

tai

– todiste verojen maksamisesta:

Bulgaria / Espanja / Luxemburg

tai

– mainetodistus:

Bulgaria (todistuksen antaa asiasta vastaava aluetuomioistuin tai rekisteröintivirasto)

tai

– palkkakuitit:

Ranska

– todistus ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta:

Puola (arvioijat, isännöitsijät ja kiinteistönvälittäjät – ammatinharjoitusluvan lisäksi).

B) AMMATTI EI OLE SÄÄNNELTY SIJOITTAUTUMISJÄSENVALTIOSSA

Ainoastaan yksi jäljempänä luetelluista asiakirjoista voidaan vaatia laillisen sijoittautumisen todisteeksi. Muuttava ammattihenkilö valitsee tämän asiakirjan itse.

1) ITSENÄISET AMMATINHARJOITTAJAT

(Seuraavat asiakirjat ovat periaatteessa saatavissa useimmissa tai kaikissa jäsenvaltioissa.)

– Ammatinharjoituslupa **tai**

– jäljennös kauppa- tai yritysrekisteristä **tai**

– ammatillisen elimen antama todistus **tai**

(Seuraavat lisäasiakirjat ovat saatavissa mainituissa jäsenvaltioissa.)

– todiste sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta:

Bulgaria (jäljennös sosiaaliturvarekisteristä tai kansallisen sosiaaliturvalaitoksen antama asiakirja) / **Kypros / Luxemburg / Portugali**

tai

– todiste verojen maksamisesta:

Bulgaria / Saksa / Kreikka / Espanja / Luxemburg / Yhdistynyt kuningaskunta (verotustiedot vero- ja tullilaitoksesta tai viimeisin tilinpäätös) / **Portugali**

tai

– elinkeinoveron viitenumero:

Yhdistynyt kuningaskunta

tai

– tiedot arvonnäverorekisteristä:

Yhdistynyt kuningaskunta

– mainetodistus:

Bulgaria (todistuksen antaa asiasta vastaava aluetuomioistuin tai rekisteröintivirasto)

tai

– hankintayksiköiden antama todistus:

Bulgaria / Saksa (vapaiden ammattien harjoittajien, jotka ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia eivätkä ole kauppakamarin jäseniä (esim. matkaopas), on liitettävä hankintayksiköiden antamaan todistukseen paikallisen veroviranomaisen antama asiakirja) / **Yhdistynyt kuningaskunta**

tai

– jäljennökset sopimuksista:

Yhdistynyt kuningaskunta

tai

– tilintarkastajan toimittama asiakirja-aineisto:

Yhdistynyt kuningaskunta

tai

– toimivaltaisen viranomaisen antama todistus laillisesta sijoittautumisesta:

Tanska (asiakirja, joka todistaa, ettei seuraamuksia ole määrätty) / **Latvia** (todistus itsenäisestä ammatinharjoittamisesta) / **Puola** (liitteessä IV mainitut ammatit: voivodikuntien johtajien tai voivodikunnan (piirikuntakohtaisten) työvoimatoimistojen antama todistus)

tai

– toimivaltaisen viranomaisen antama todistus rekisteröitymisestä:

Tšekki (itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva yksinyrittäjä: ammattijärjestön tai toimivaltaisen viranomaisen antama vahvistus rekisteröitymisestä) / **Tanska**

2) TYÖNTEKIJÄT

(Seuraavat asiakirjat ovat periaatteessa saatavissa useimmissa tai kaikissa jäsenvaltioissa.)

– Ammatillisen elimen antama todistus **tai**

– ammatinharjoituslupa **tai**

– työnantajan antama todistus, jolla todistetaan, että henkilö on harjoittanut ammattia vähintään kahden vuoden ajan viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana, ja todiste sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta tai verojen maksamisesta **tai**

(Seuraavat lisäasiakirjat ovat saatavissa mainituissa jäsenvaltioissa.)

– todiste sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta:

Bulgaria (jäljennös sosiaaliturvarekisteristä tai kansallisen sosiaaliturvalaitoksen antama asiakirja) / **Luxemburg** / **Portugali**

tai

– todiste verojen maksamisesta:

Bulgaria / **Espanja** / **Luxemburg** / **Yhdistynyt kuningaskunta** (verotustiedot vero- ja tullilaitoksesta tai jäljennös P60-asiakirjasta (vuotuinen selvitys edellisen verotusvuoden tuloista) / **Portugali**

tai

– palkkakuitit:

Bulgaria / **Ranska**

tai

– toimivaltaisen viranomaisen antama todistus laillisesta sijoittautumisesta:

Tanska (asiakirja, joka todistaa, ettei kurinpitoseuraamuksia ole määrätty) / **Puola** (liitteessä IV mainitut ammatit: voivodikuntien johtajien tai voivodikunnan (piirikuntakohtaisten) työvoimatoimistojen antama todistus)

tai

– toimivaltaisen viranomaisen antama todistus rekisteröinnistä:

Espanja (julkisen sektorin työntekijät ja terveysalan ammatit)

II Jokin jäljempänä luetelluista asiakirjoista voidaan vaatia, jos kohdassa 1 mainitussa asiakirjassa ei todisteta, ettei muuttavalta ammattihenkilöltä ole evätty lupaa ammatin harjoittamiseen laillista sijoittautumista koskevan todistuksen antohetkellä. Tällaisesta asiakirjasta on käytävä selkeästi ilmi, ettei henkilöltä ole evätty lupaa ammatin harjoittamiseen. Jos ammatti on säännelty kotijäsenvaltiossa, jäljempänä lueteltuja asiakirjoja saa vaatia ainoastaan poikkeustapauksessa, sillä kohdan I alakohdassa A mainituilla virallisilla asiakirjoilla olisi periaatteessa aina oltava mahdollista todistaa, ettei henkilöltä ole evätty lupaa ammatin harjoittamiseen.

– Ote rikosrekisteristä **tai**

- toimivaltaisen viranomaisen (tuomioistuimen tai poliisin) antama todistus siitä, ettei henkilöllä ole rikosrekisteriä, **tai**
- ammatillisen elimen antama todistus.